הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה
Central Bureau of Statistics
دائرة الإحصاء المركزية

מדינת ישראל

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, ה' באדר, תשפ"א
17 בפברואר, 2021
060/2021

חדש בלמ"ס! עורכי דין פעילים בסוף שנת 2019, לפי תכונות נבחרות
New at the CBS! "Active" Lawyers at the end of 2019, by Selected Characteristics

- בסוף 2019 היו בישראל כ-70,000 עורכי דין פעילים בסך הכל. כ-60,000 מהם קיבלו את רישיונם בשנים 1995-2019. בשנים אלו **חל גידול משמעותי** של 79% **במספר בעלי רישיון לעריכת דין**.
- **גיל קבלת הרישיון** בקרב נשים נמוך באופן משמעותי מגיל הגברים: כ-75% מהנשים קיבלו רישיון לעריכת דין עד גיל 29, לעומת 56% מהגברים.
- **יחס גברים-נשים** התהפך במהלך השנים. בקרב מקבלי הרישיון בשנים 1995-1999 - 60% היו גברים ו-40% נשים, ואילו בקרב מקבלי הרישיון בשנים 2014-2019 46% היו גברים ו-54% נשים.
- עורכות הדין **הערביות** צמצמו את הפער הבין-מגדרי באופן מהיר ביותר. בקרב הערבים שקיבלו רישיון בשנים 1995-1999 רק 9% היו נשים, לעומת 46% בשנים 2015-2019.
- אחוז עורכי הדין שקיבלו רישיון **בגיל 45 ומעלה** עלה מ-2% בקרב מקבלי הרישיון בשנים 1980-1989 ל-9% בקרב מקבלי הרישיון בשנים 2010-2019. לעומת זאת, אחוז עורכי הדין בגיל 25-29 שקיבלו רישיון באותן תקופות ירד מ-67% ל-54%, בהתאמה.
- אחוז עורכי הדין שלמדו **במכללות האקדמיות** עלה מ-20% מתוך כלל מקבלי הרישיון בשנים 1995-1999 ל-74% ממקבלי הרישיון בשנים 2015-2019, ואילו אחוז עורכי הדין שלמדו **באוניברסיטאות** ירד מ-65% ל-24%, בהתאמה.
- כ-80% מעורכי הדין שלמדו באוניברסיטאות משנת 2000 ואילך, **קיבלו רישיון עד גיל 29**, לעומת כ-56% מעורכי הדין שלמדו במכללות האקדמיות.
- **משך הזמן בין סיום לימודי התואר במשפטים לבין קבלת רישיון עריכת דין התארך**. אחוז עורכי דין, בוגרי אוניברסיטאות שקיבלו את הרישיון בשנה שבה סיימו את לימודיהם ירד מ-86.5% בשנים 2000-2004 ל-70% בשנים 2010-2014. בקרב עורכי הדין בוגרי המכללות האקדמיות ירד האחוז מ-66% ל-39%, בהתאמה.
- כ-53% מכלל עורכי הדין שקיבלו את רישיונם משנת 2000 ואילך (ולמדו בתיכון בארץ), התגוררו במהלך לימודיהם בתיכון ביישובים **מאשכול חברתי-כלכלי** 7 ומעלה. אחוז זה ירד לאורך הזמן מ-58% בקרב עורכי דין שקיבלו את רישיונם בשנים 2000-2004 ל-49% בקרב אלו שקיבלו את רישיונם בשנים 2014-2019.
- 69% מעורכי הדין שקיבלו את רישיונם בשנים 1999-2013 **התמחו במשרדי עורכי דין פרטיים**.

להגדרות והסברים

כתב דן שיינברג - תחום מעקבים ומהלכי לימודים
לקבלת הסברים נא לפנות למרכז למידע סטטיסטי 02-6592666

בהודעה זו מוצגים נתונים על עורכי הדין הפעילים בסוף שנת 2019, לפי תכונות נבחרות. הנתונים מתבססים על קובץ שהתקבל מלשכת עורכי הדין בישראל על רישיונות של עורכי דין אשר נכון לדצמבר 2019 שילמו דמי חבר שנתיים. חשוב להדגיש כי הנתונים מצביעים על בעלי רישיון עריכת דין (בשל תשלום שנתי של דמי חבר בלשכת עורכי הדין), אך לא ניתן להסיק מכך שכולם עוסקים במקצוע עריכת דין.

תכונות דמוגרפיות

מספר עורכי הדין הפעילים גדל באופן משמעותי ביותר במהלך שני העשורים האחרונים, בעקבות הפתיחה של מכללות אקדמיות חדשות שבהן מלמדים משפטים ובעקבות שינויים חברתיים שהשפיעו על ההעדפות האישיות של אנשים וגרמו לעלייה בביקוש ללימודים אלו. ייתכן שהמשך צמיחת המשק במהלך שני העשורים האחרונים, במיוחד בתעשיות עתירי ידע, יצר קרקע פורייה לקליטה של גידול זה. כתוצאה מכך, לא רק שמספר הבוגרים שלמדו משפטים (ושהפכו לעורכי דין מן המניין) גדל, אלא גם אופייה של אוכלוסיית עורכי הדין השתנה, והיא הפכה להטרוגנית יותר בתכונותיה הדמוגרפיות, החברתיות-כלכליות וכו'.

בסוף דצמבר 2019 מנתה אוכלוסיית עורכי הדין הפעילים 69,849 איש, מתוכם 32,874 נשים (47.1%). 6,370 מכלל עורכי הדין היו ערבים (כ-9%), כ-27% מהם נשים.

לוח א - עורכי דין פעילים לפי גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2019

מספרים מוחלטים

	סך הכל			יהודים ואחרים			ערבים		
	סך הכל	מין		סך הכל	מין		סך הכל	מין	
		גברים	נשים		גברים	נשים		גברים	נשים
סך הכל	69,849	36,975	32,874	63,479	32,309	31,170	6,370	4,666	1,704
29-20	2,738	687	2,051	2,195	469	1,726	543	218	325
34-30	10,579	4,253	6,326	9,594	3,751	5,843	985	502	483
39-35	12,814	5,841	6,973	11,866	5,232	6,634	948	609	339
44-40	12,491	6,326	6,165	11,291	5,438	5,853	1,200	888	312
49-45	10,469	5,823	4,646	9,328	4,832	4,496	1,141	991	150
54-50	7,047	4,577	2,470	6,282	3,864	2,418	765	713	52
59-55	4,081	2,663	1,418	3,685	2,295	1,390	396	368	28
64-60	3,118	1,997	1,121	2,937	1,827	1,110	181	170	11
69-65	2,355	1,650	705	2,230	1,527	703	125	123	..
74-70	1,913	1,371	542	1,871	1,330	541	42	41	..
+75	2,244	1,787	457	2,200	1,744	456	44	43	..

.. – מספרים קטנים שאינם ניתנים לפרסום

מהתפלגות עורכי הדין הפעילים לפי מין וגיל, עולה שנשים הן הרוב בגילי 20-39, ואילו גברים הם רוב מגיל 40 ומעלה. 59% מעורכי הדין בגילים 20-39 הן נשים, ואילו 64% מעורכי הדין בגילים 45-75 הם גברים.

תרשים 1 – עורכי דין פעילים לפי מין וגיל, 2019

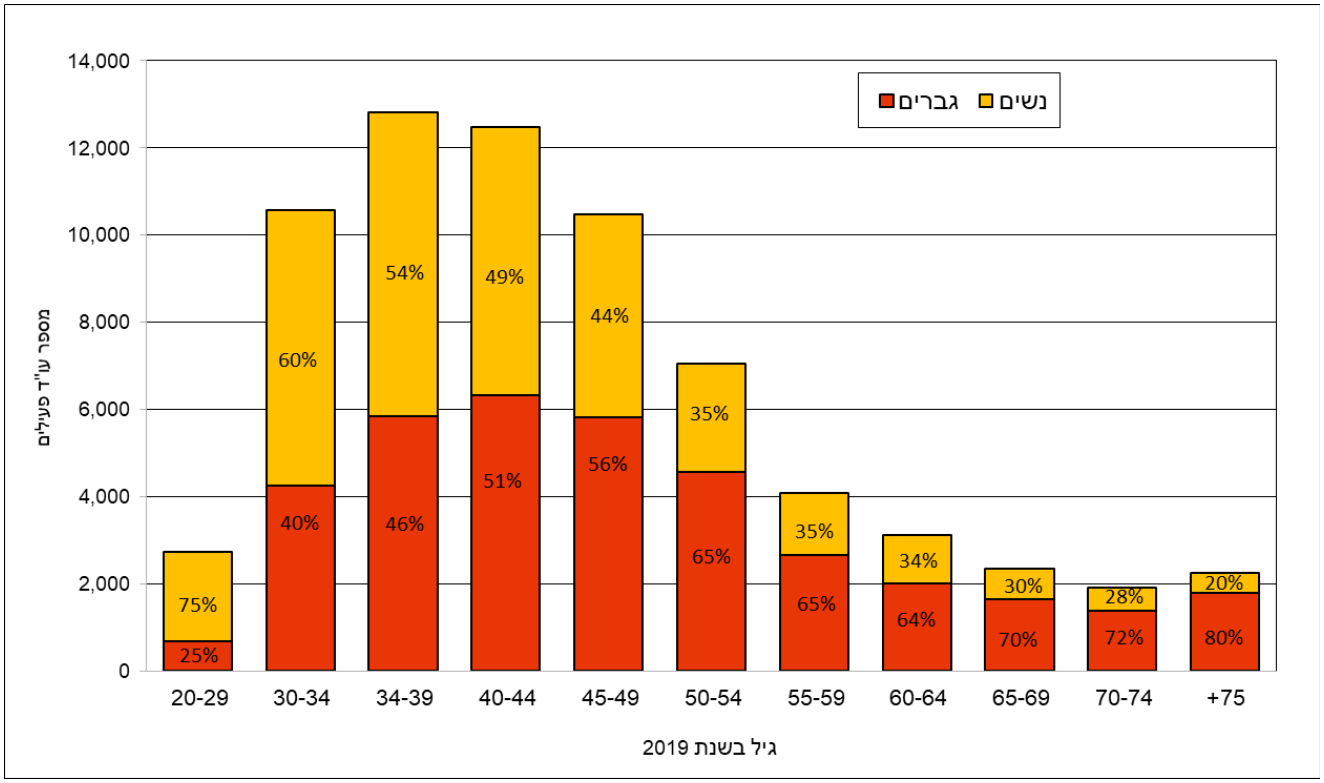

* בתוך על עמודה מוצג האחוז של גברים/נשים מתוך כלל עורכי הדין באותה קבוצת גיל.

שנות ותק

נכון לסוף 2019, ממוצע שנות הוותק בקרב עורכי הדין הפעילים עמד על 14 שנים (וחציון שנות הוותק עמד על 11 שנים). הממוצע בקרב גברים עמד על 15.6 שנים, לעומת 12.2 שנים בקרב נשים. הממוצע בקרב יהודים ואחרים עמד על 14.2, ובקרב ערבים - על 13.1 שנים.

אחוז הנשים עם ותק נמוך (עד 5 שנים) גבוה מאחוז הגברים (28% לעומת 21.6%, בהתאמה). אחוז גבוה במיוחד נמצא בקרב נשים ערביות - כ-38%. הוותק הנמוך בקרב הנשים קשור לכניסתן של יותר נשים למקצוע בשנים האחרונות.

לוח ב - עורכי דין פעילים לפי מספר שנות ותק במקצוע, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2019

שנות ותק -	סך הכל			יהודים ואחרים			ערבים		
	סך הכל	מין		סך הכל	מין		סך הכל	מין	
		גברים	נשים		גברים	נשים		גברים	נשים
סך הכל - מספרים מוחלטים	69,849	36,975	32,874	63,479	32,309	31,170	6,370	4,666	1,704
סך הכל - אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
5-0	24.6	21.6	28.0	24.8	22.3	27.4	22.6	16.9	38.2
10-6	21.7	20.1	23.5	21.9	20.6	23.4	19.5	17.0	24.9
15-11	17.1	16.3	17.9	17.0	16.0	18.0	17.5	18.2	15.8
20-16	14.6	15.1	14.1	13.8	13.6	14.1	22.8	26.0	14.0
25-21	9.7	11.1	8.0	9.4	10.5	8.3	12.0	15.0	3.9
26+	12.3	15.7	8.4	13.0	17.0	8.8	5.5	7.0	1.5

גיל בעת קבלת הרישיון

באופן רגיל, כניסה למקצוע חדש מתרחשת באוכלוסייה צעירה שרוכשת הכשרה בפעם הראשונה בתוכניות לימודים מלאות. יחד עם זאת, בשנים האחרונות החלו מוסדות להשכלה גבוהה, בעיקר מכללות אקדמיות, להקנות הכשרה גם בתוכניות לימודים בשעות גמישות. תוכניות אלו מאפשרות לאוכלוסייה בוגרת יותר שמעוניינת בהסבה מקצועית, ללמוד משפטים ולקבל רישיון לעריכת דין.

ניתן לראות שנשים מקבלות את הרישיון בגילים צעירים יותר באופן משמעותי, בהשוואה לגברים. כ-75% מהנשים קיבלו רישיון עריכת דין עד גיל 29, לעומת 56% מהגברים עד גיל זה. לעומת זאת, אחוז הגברים בולט במיוחד בקרב מקבלי רישיון עריכת דין בגילים המבוגרים (כ-12% מהגברים בגילי 40 ומעלה, לעומת 8% מהנשים). בנוסף על כך, מספר הגברים בעלי רישיון עריכת דין בגיל 45 ומעלה הוא כמעט פי 2 מהנשים (כ-2,897 לעומת 1,511, בהתאמה).

תרשים 2 - עורכי דין לפי מין וגיל בעת קבלת הרישיון, 2019

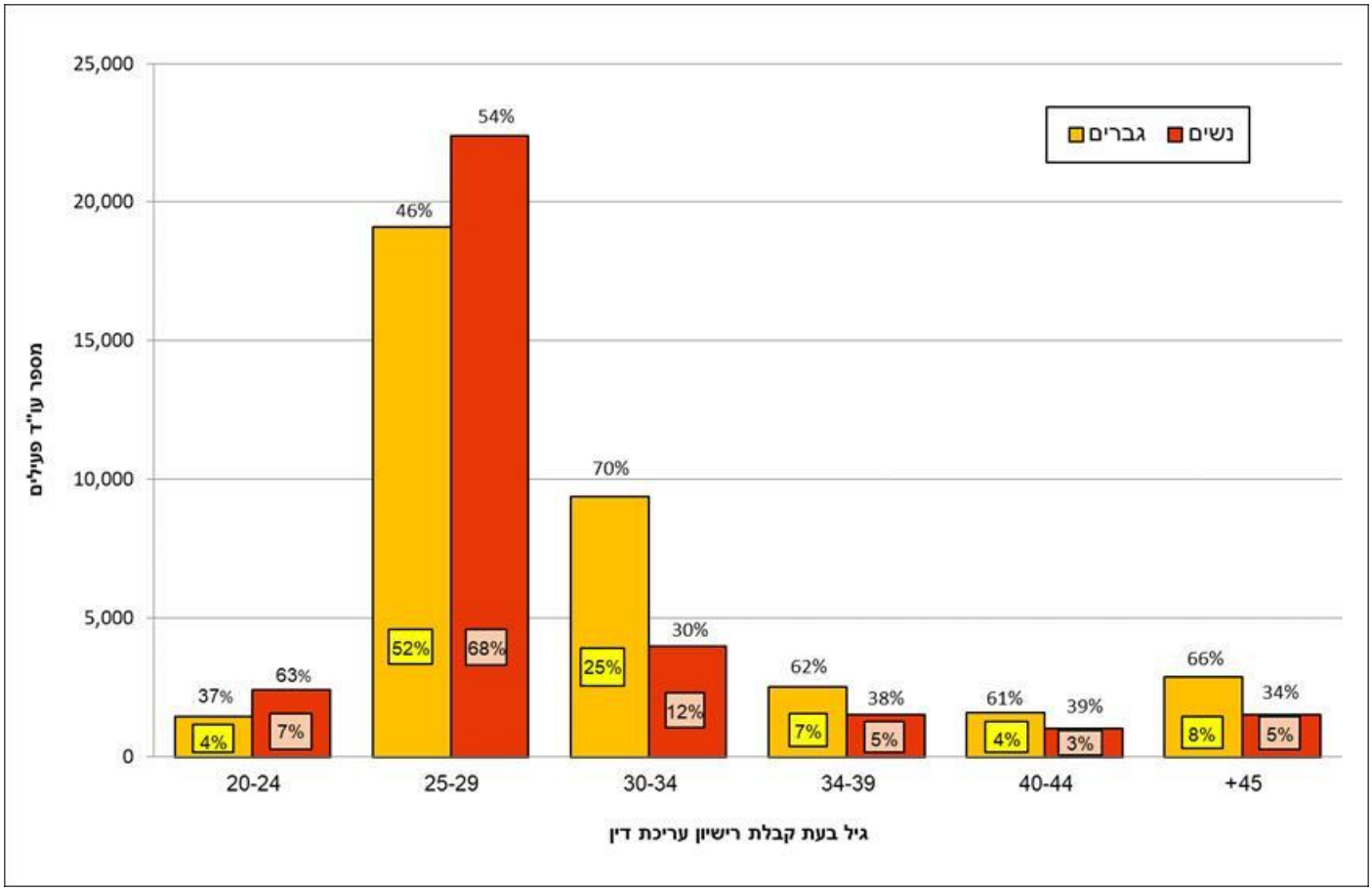

* מעל כל עמודה מוצג האחוז של גברים/נשים מתוך כלל עורכי הדין באותה קבוצת גיל.

** בתוך כל עמודה מוצג האחוז של גברים/נשים בקבוצת הגיל מתוך כלל עורכי הדין באותו מין.

שנת קבלת הרישיון

לאורך השנים 1995-2019 חלה עלייה מתמדת במספר מקבלי הרישיון לעריכת דין והוא הגיע לכ-60,000 פרטים, גידול של כ-79%. מספר עורכי הדין שקיבלו רישיון גדל בהדרגה מ-7.8 אלף בשנים 1995-1999 לכמעט 14 אלף בשנים 2015-2019, אם כי בתקופה האחרונה חלה ירידה קלה במספרם.

לוח ג – עורכי דין פעילים, לפי שנת קבלת הרישיון

שנה	סך הכל	אחוזים	אחוז שינוי כל תקופה לעומת קודמתה
1995-1999	7,813	13%	-
2000-2004	10,453	17%	34%
2005-2009	12,853	21%	23%
2010-2014	15,525	26%	21%
2015-2019	13,980	23%	-10%

יהודים ואחרים

תרשים 3א מציג את תהליך הגידול במספרן של עורכות דין יהודיות במהלך 25 השנים האחרונות. אחוז הנשים שקיבלו רישיון בשנים 1995-2000 היה נמוך משמעותית מאחוז הגברים (40% לעומת 60%, בהתאמה). בשנים 2005-2009 האחוזים השתוו (49% נשים ו-51% גברים), ובשנים 2015-2019 הנשים הפכו לרוב (54% נשים לעומת 46% גברים).

תרשים 3א – עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1995-2019, לפי מין ושנת קבלת הרישיון – יהודים ואחרים, 2019

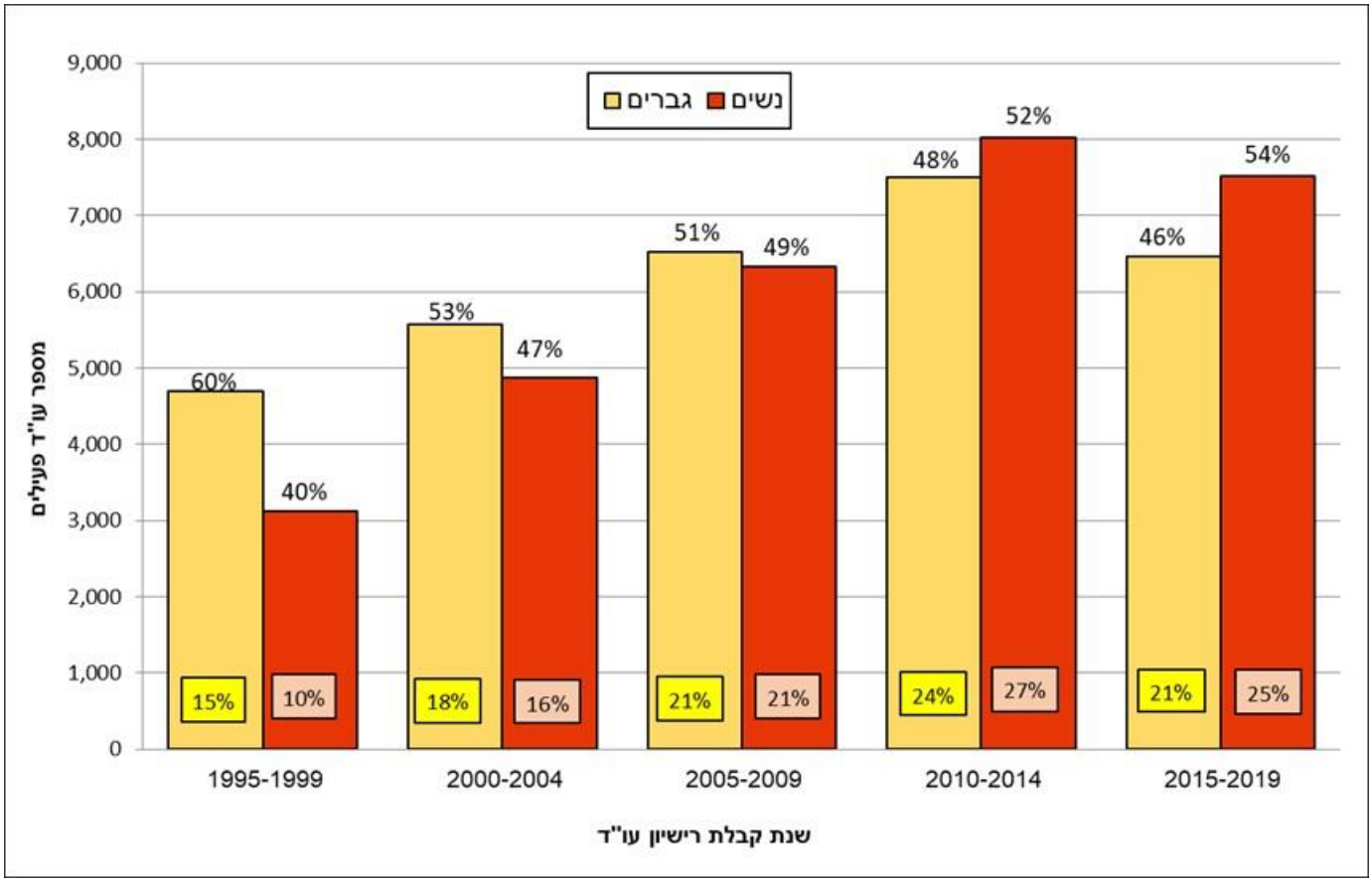

* מעל כל עמודה מוצג האחוז של גברים/נשים מתוך כלל עורכי הדין באותה תקופת קבלת רישיון.

** בתוך כל עמודה מוצג האחוז גברים/נשים שקיבלו רישיון בתקופת זמן נתונה מתוך כלל עורכי הדין באותו מין.

ערבים

נשים ערביות צמצמו משמעותית את הפער הבין-מגדרי באופן מהיר ביותר בתקופה זו. בשנים 1995-2000 רק 9% מכלל עורכי הדין הערבים שקיבלו רישיון היו נשים. עם הזמן הצטמצם הפער, ובשנים 2015-2019 נשים היו 46% ממקבלי הרישיון וגברים - 54%.

תרשים 3ב - עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1995-2019, לפי מין ושנת קבלת הרישיון – ערבים, 2019

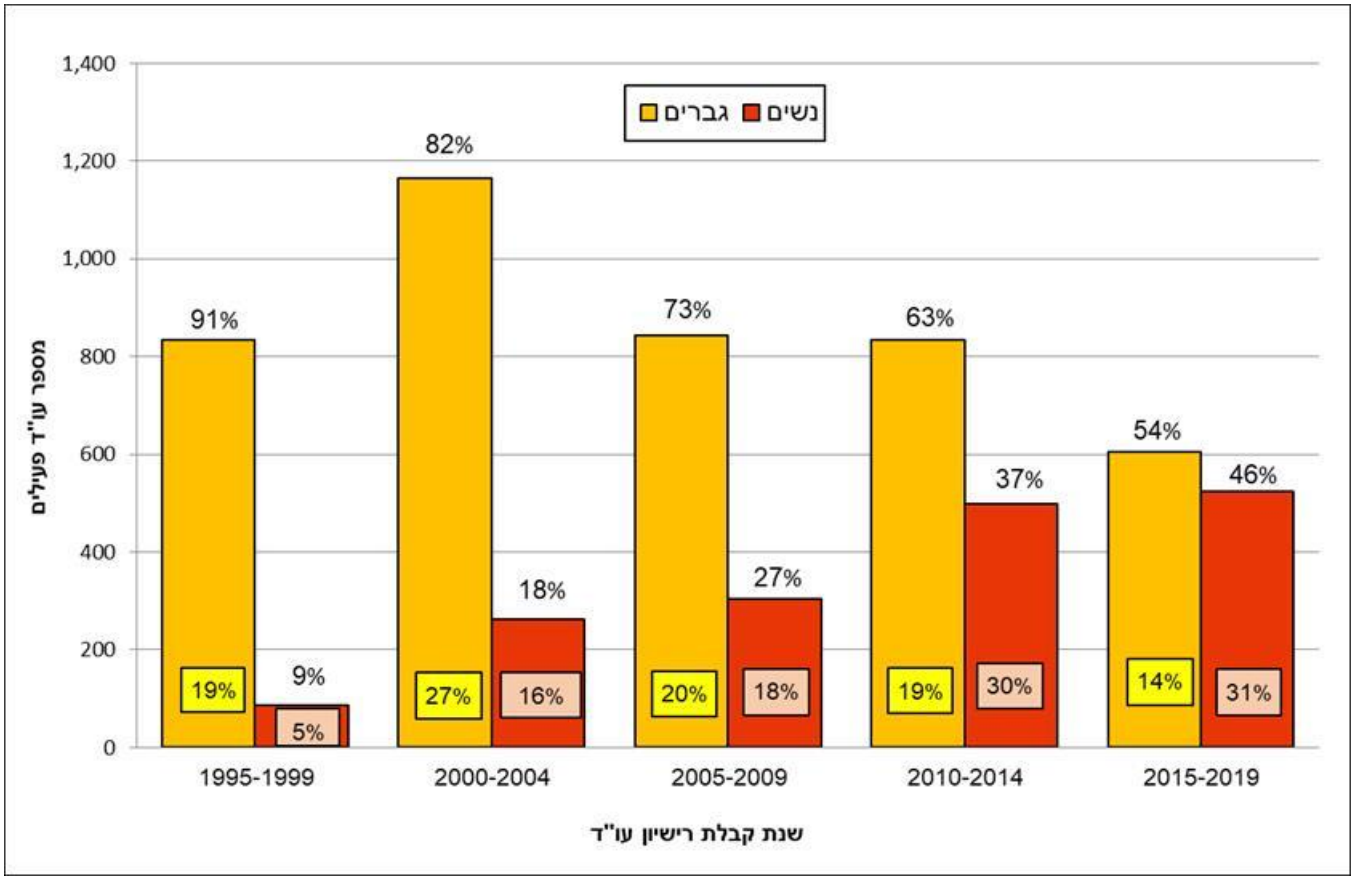

* מעל כל עמודה מוצג האחוז של גברים/נשים מתוך כלל עורכי הדין באותה תקופת קבלת רישיון.

** בתוך כל עמודה מוצג האחוז של גברים/נשים שקיבלו רישיון בתקופת זמן נתונה מתוך כלל עורכי הדין באותו מין.

גיל בעת קבלת רישיון עריכת דין

תרשים 3ג מציג את הגיל בעת קבלת רישיון עריכת דין ותקופת קבלת הרישיון בשנים 1980-2019. כדי לבחון את השינויים על פני הזמן באופן ברור יותר ללא השפעה של גלי העלייה, נוכו מאוכלוסיית עורכי הדין העולים בגילי 18 ומעלה שקיבלו רישיון ישראלי (על ידי המרת רישיונם מחו"ל).

אחוז עורכי הדין המבוגרים בגילים 45 ומעלה בעת קבלת רישיון גדל עם הזמן - מ-2% ממקבלי הרישיון בשנים 1980-1989 ל-9% בשנים 2010-2019. לעומת זאת, אחוז מקבלי הרישיון בגילי 25-29, ירד מ-67% ל-54%, בהתאמה.

תרשים 3ג – עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 2019-1980 לפי קבוצת גיל ושנת קבלת הרישיון, אחוז מתוך כל קבוצת גיל, 2019

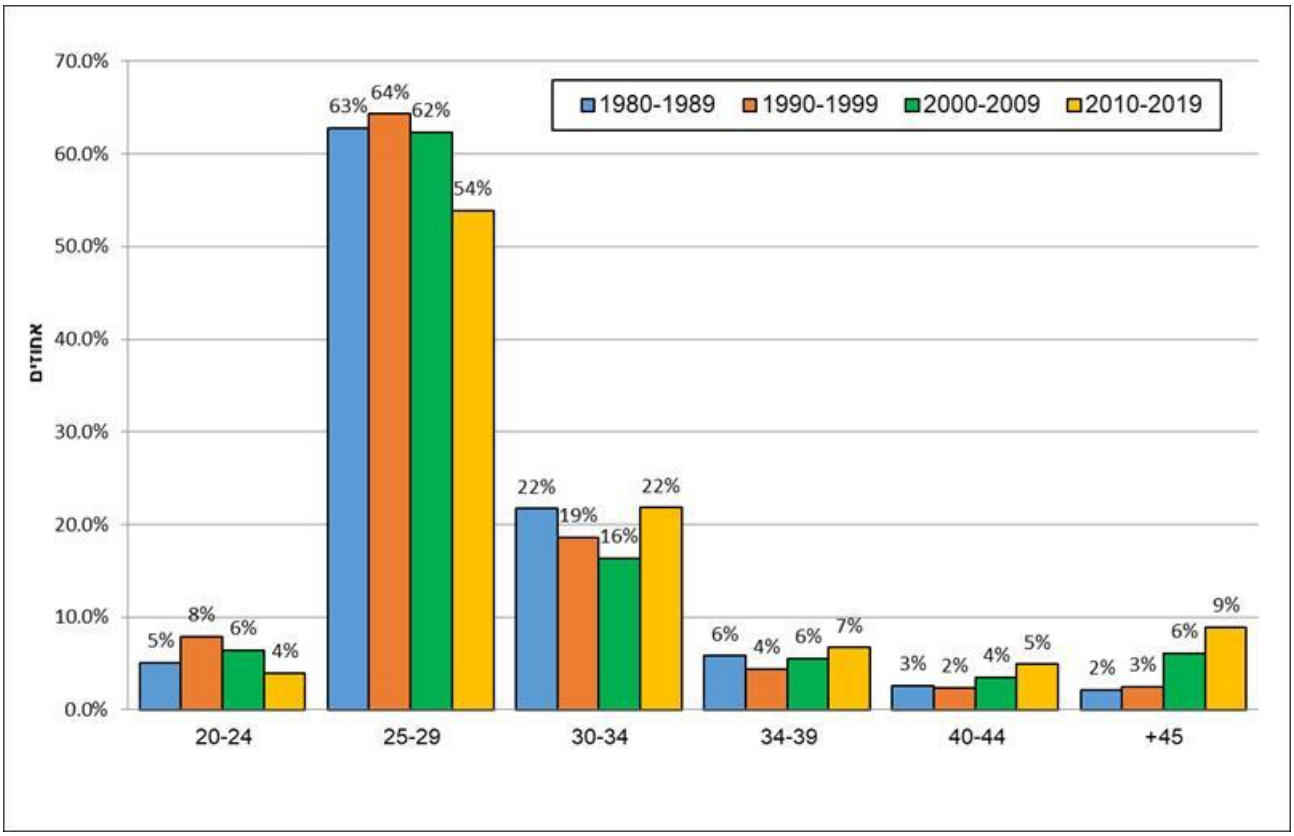

בתרשים הבא ניתן לראות שאחוז עורכי הדין הערבים מתוך כלל עורכי הדין החדשים בשנים 1995-2019 ירד מ-11% בשנים 1995-1999 ל-7% בשנים 2015-2019.

תרשים 4 – עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1995-2019 לפי מין, קבוצת אוכלוסייה ושנת קבלת הרישיון, 2019

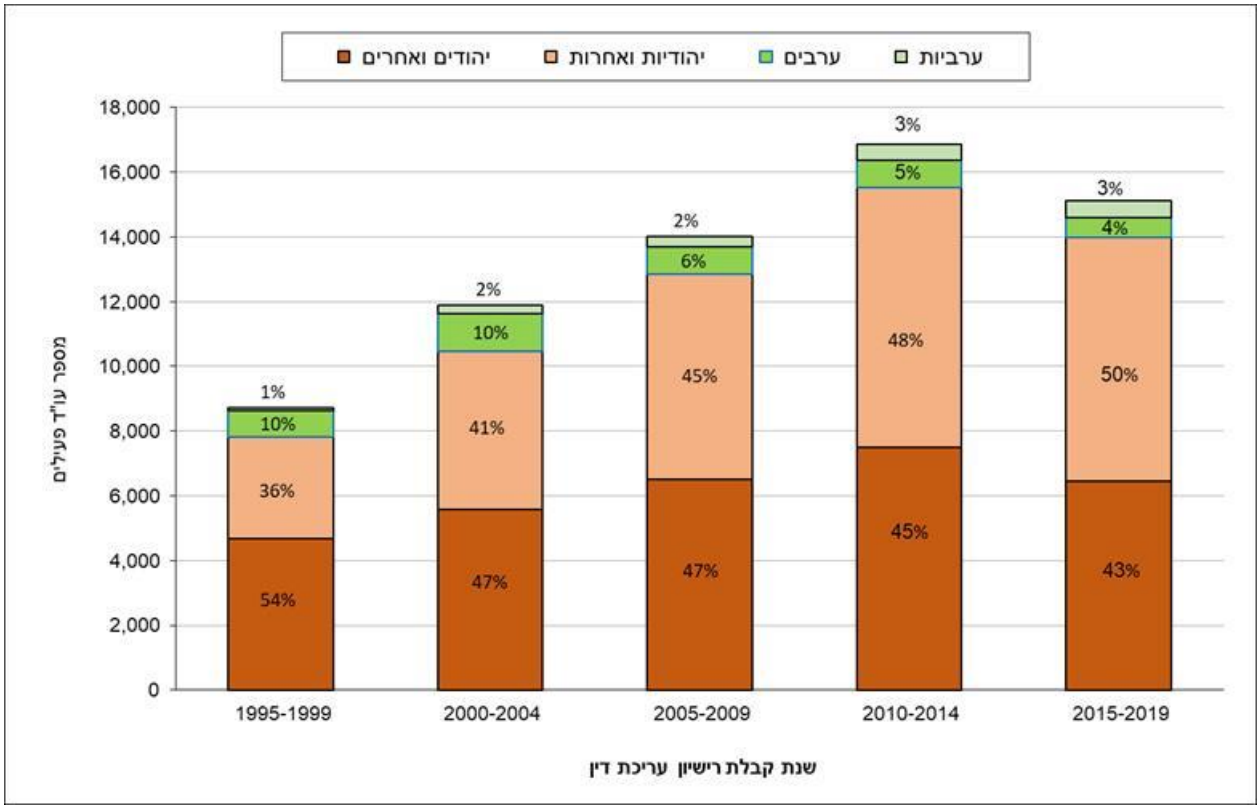

* בתוך כל עמודה מוצג אחוז עורכי דין לפי קבוצת אוכלוסייה מתוך כלל עורכי הדין שקיבלו רישיון באותה תקופה.

רקע לימודי-אקדמי

אחד התנאים המוקדמים לקבלת רישיון עריכת דין הוא סיום לימודי משפטים במוסד אקדמי בישראל או בחו"ל.[1] נכון לדצמבר 2019, 56% מעורכי הדין הפעילים סיימו את לימודיהם במכללות האקדמיות בישראל, כ-35% - באוניברסיטאות בישראל ו-9% - באוניברסיטאות זרות.[2]

עד אמצע שנות ה-90, לא מעט עורכי דין בישראל למדו לתואר במשפטים במוסדות אקדמיים בחו"ל - 24% מעורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1981-1984 ו-27% מאלה שקיבלו רישיון בשנים 1990-1994. יתר עורכי הדין (כ-73%) למדו באוניברסיטאות בארץ.

[1] חלק מהבוגרים אשר רכשו תואר אקדמי במשפטים בחו"ל למדו בשלוחות זרות של אוניברסיטאות זרות שפעלו בארץ במהלך שנות ה-1990 (לדוגמה, אוניברסיטת היסט לונדון, אוניברסיטת מנצ'סטר, אוניברסיטת לטבייה ועוד) והפכו למוסדות ישראליים לאחר מכן. מכיוון שרישום מוסד אקדמי לא תמיד התבצע באופן מלא, חלק מבוגרים אלו רשומים באוניברסיטאות בארץ (תחת השם הישראלי החדש) וחלק מופיעים בחו"ל.

[2] בקרב עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1981-2019.

מאמצע שנות ה-90 נפתחו מכללות אקדמיות רבות, וכתוצאה מכך, גדל מספר עורכי הדין הפעילים שלמדו בהן, והם הפכו ממיעוט לרוב מוחץ. נקודת המפנה התרחשה בין השנים 1995-1999 לשנים 2000-2004, אז עלה אחוז עורכי הדין פעילים שלמדו במכללות האקדמיות מ-20% ל-53%, בהתאמה.

כ-74% מעורכי הדין שקיבלו רישיון בשנים 2015-2019, למדו משפטים במכללות האקדמיות בארץ, לעומת 24% באוניברסיטאות בארץ ו-2% בלבד במוסדות אקדמיים בחו"ל.

תרשים 5 – עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1981-2019 לפי סוג המוסד שבו למדו לתואר ראשון במשפטים ושנת קבלת הרישיון, 2019

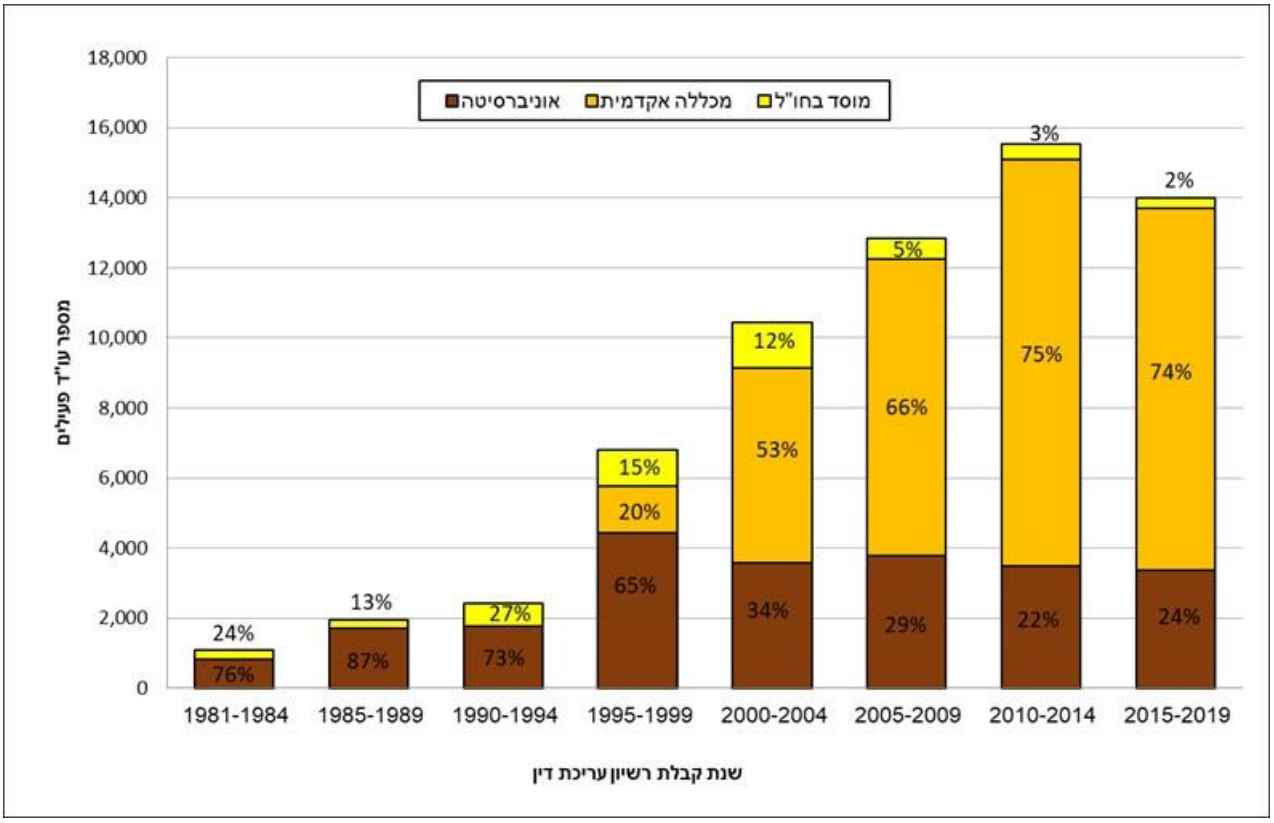

* בתוך כל עמודה מוצג אחוז עורכי דין לפי סוג המוסד שבו למדו לתואר במשפטים נתונה מתוך כלל עורכי הדין באותה תקופת קבלת רישיון.

רובם המוחלט (כ-80%) של עורכי דין בוגרי האוניברסיטאות, היו בגילים הצעירים (20-29) בזמן קבלת הרישיון, לעומת 56% במכללות האקדמיות ו-52% במוסדות אקדמיים בחו"ל. לעומת זאת, כ-16% מבוגרי המכללות האקדמיות היו בגיל 40 ומעלה בזמן קבלת הרישיון, לעומת כ-12% מבוגרי המוסדות אקדמיים בחו"ל וכ-2% מבוגרי האוניברסיטאות.

לוח ד - עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1981-2019 לפי גיל בעת קבלת הרישיון וסוג המוסד שבו למדו לתואר ראשון במשפטים, 2019

גיל בעת קבלת רישיון	סך הכל	אוניברסיטה	מוסד אקדמי בחו"ל	מכללה אקדמית
סך הכל - מספרים מוחלטים	65,143	22,961	4,859	37,323
סך הכל - אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0
29-20	64.2	79.5	52.9	56.2
34-30	19.4	16.1	24.8	20.7
39-35	5.9	2.3	10.6	7.5
+40	10.6	2.2	11.7	15.7

כ-90% מהנשים בוגרות האוניברסיטאות קיבלו רישיון בגילים 20-29, לעומת 68% מבוגרות המכללות האקדמית ו-51% מבוגרות מוסדות אקדמיים בחו"ל. לעומת זאת, תמונה הפוכה נצפתה בקרב הגברים - 20% מכלל בוגרי המכללות האקדמיות היו בני 40 ומעלה בעת קבלת הרישיון, לעומת 11% מבוגרי מוסדות אקדמיים בחו"ל וכ-3% מבוגרי האוניברסיטאות.

תרשים 6 - עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 1995-2019 לפי סוג המוסד שבו למדו לתואר ראשון במשפטים, מין וגיל בעת קבלת הרישיון, 2019

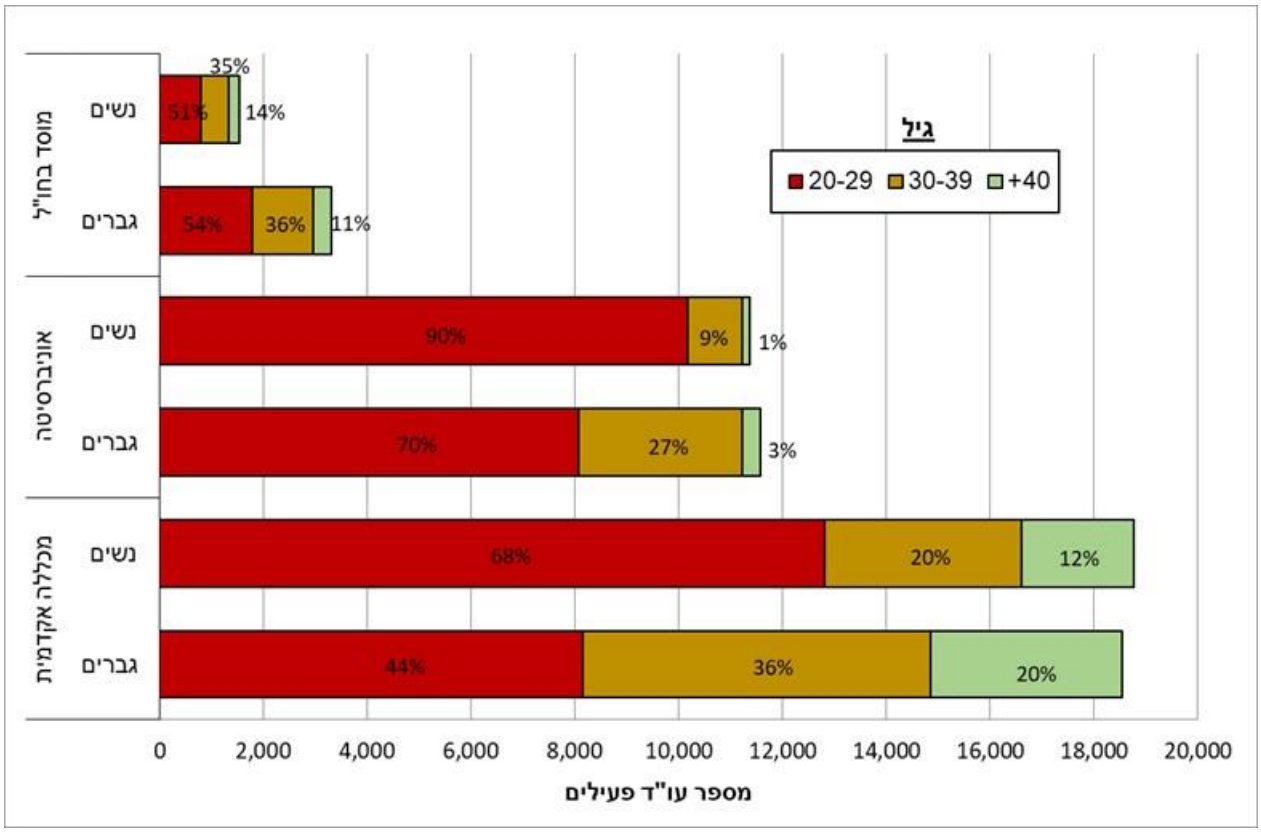

* בתוך כל עמודה מוצג אחוז גיל בעת קבלת רישיון מתוך כלל עורכי הדין מאותו מין שלמדו לתואר במשפטים באותו סוג מוסד.

משך הזמן שבין סיום לימודי תואר ראשון במשפטים לבין קבלת רישיון עריכת דין

על בוגרי תואר ראשון במשפטים המעוניינים לקבל רישיון עריכת דין, לעבור את מבחן לשכת עורכי הדין (המתקיים פעמיים בשנה). הנתונים מצביעים על עלייה מתמדת במשך הזמן שבין סיום לימודי תואר ראשון במשפטים[3] לבין קבלת הרישיון, הן בקרב בוגרי האוניברסיטאות הן בקרב בוגרי המכללות האקדמיות. ואולם, אחוז בוגרי האוניברסיטאות שקיבלו את רישיונם בשנה שבה סיימו את לימודי המשפטים גבוה מהאחוז בקרב בוגרי המכללות האקדמיות (77% ו-50%, בהתאמה) בשנים 2000-2014.

אחוז בוגרי האוניברסיטאות שקיבלו רישיון בשנת קבלת התואר ירד מכ-87% בשנים 2000-2004 ל-70% בשנים 2010-2014. בקרב בוגרי המכללות האקדמיות חלה ירידה גדולה יותר - מ-66% ל-39%, בהתאמה. בנוסף על כך, באחוז עורכי הדין מהמכללות האקדמיות שקיבלו רישיון 3 שנים או יותר לאחר קבלת תואר חלה עלייה מ-1% בשנים 2000-2004 לכ-8% בשנים 2010-2014.

תרשים 7 – עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 2000-2014 לפי משך הזמן שבין סיום לימודי תואר ראשון במשפטים לבין קבלת רישיון עריכת דין וסוג המוסד שבו למדו לתואר ראשון במשפטים, 2019

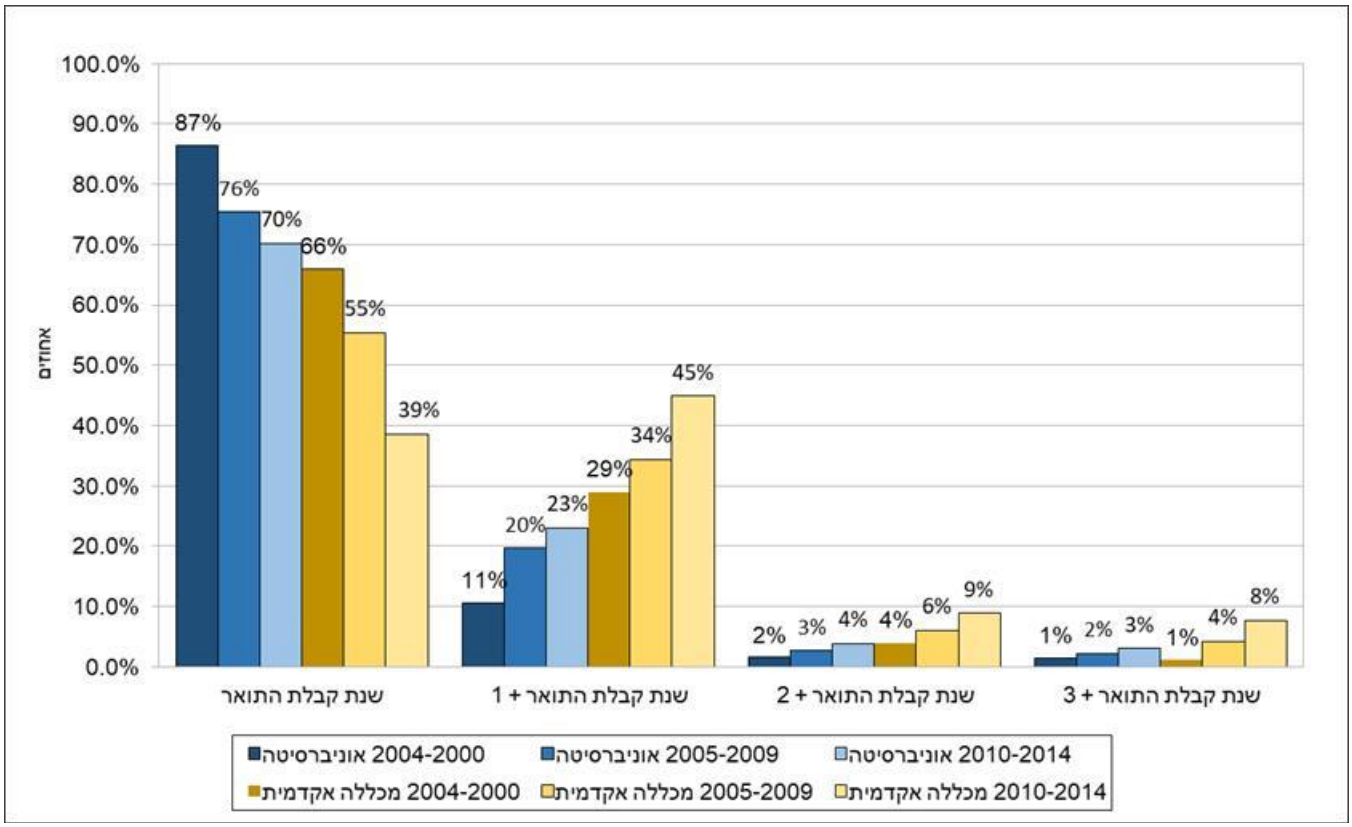

[3] שנת קבלת התואר היא שנת טקס סיום לימודים - כשנה לועזית אחת לאחר סיום הלימודים בפועל. במהלך שנה זו מתמחים הבוגרים במשרדי עורכי דין, כתנאי נוסף לקבלת רישיון עריכת דין.

אשכול חברתי-כלכלי של יישוב המגורים בתיכון[4]

כ-53% מכלל עורכי הדין גרו ביישובים מאשכולות 7 ומעלה במהלך לימודי התיכון, ואילו כ-21% גרו ביישובים מאשכולות 1-4. יחד עם זאת, התבוננות לאורך הזמן מגלה כי הפערים מצטמצמים במידה מסוימת (ראו תרשים 9).

תרשים 8 – עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 2000-2019 לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב מגוריהם בתיכון, 2019

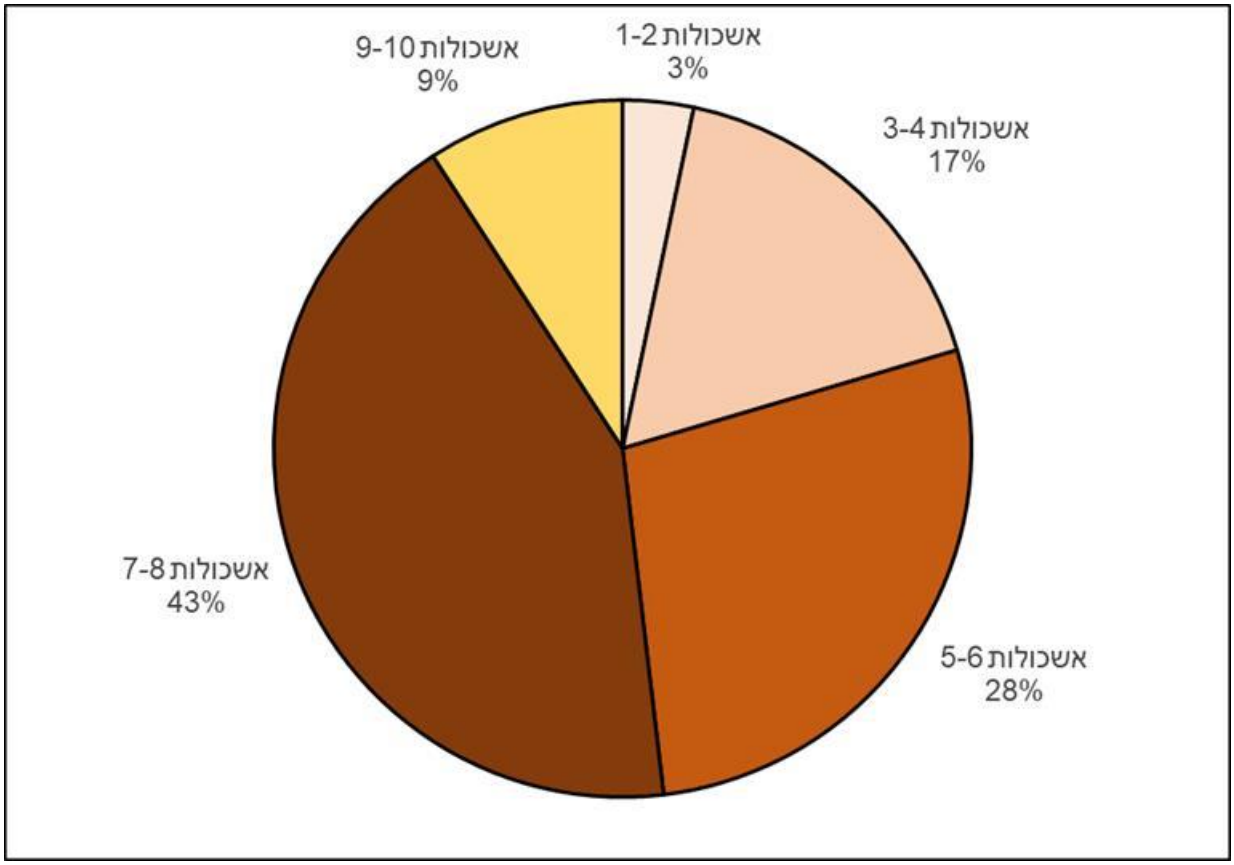

אחוז עורכי הדין שגרו בזמן לימודיהם בתיכון ביישובים מהאשכולות החברתיים-כלכליים הגבוהים ביותר (אשכולות 9-10) ירד מ-19% בקרב עורכי דין שקיבלו את רישיונם בשנים 2000-2004 ל-5% בקרב עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 2015-2019. לעומת זאת, אחוז עורכי הדין שגרו ביישובים מאשכולות חברתיים-כלכליים בינוניים (אשכולות 5-6) עלה מ-24% ל-30%, בהתאמה.

[4] הרשויות המקומיות סווגו ל-10 אשכולות הומוגניים שאינם שווי גודל לפי ערך המדד החברתי-כלכלי שלהן. אשכול 1 מציין את הרמה הנמוכה ביותר, ואשכול 10 - את הרמה הגבוהה ביותר. האשכול החברתי-כלכלי חושב עבור כל פרט על בסיס היישוב שבו הוא התגורר במהלך השנה האחרונה ללימודיו בתיכון (לרוב, בכיתה יב). אי לכך, הניתוח בחלק זה של ההודעה מוגבל לעורכי הדין שקיבלו את רישיונם משנת 2000 ומעלה ושיש עבורם מידע על לימודי תיכון בארץ (כלומר ללא עולים אחרי לימודי תיכון וללא ילידי 1972 ומטה שאין עבורם מידע במאגרי המידע של הלמ"ס) (ראו הגדרות).

תרשים 9 - עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 2019-2000 לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב מגוריהם בתיכון ותקופת קבלת הרישיון, 2019

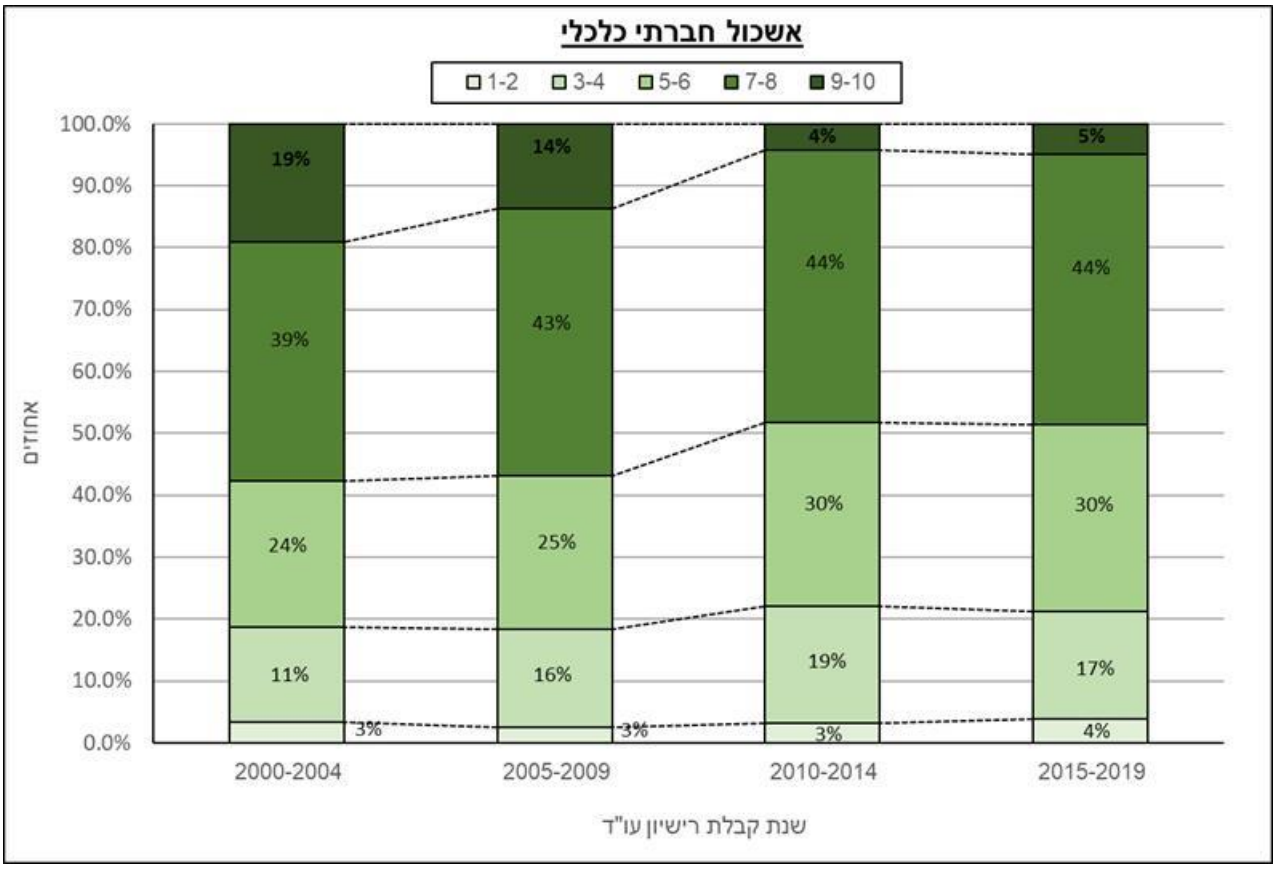

השינויים האלה לוו גם בשינוי בהרכב של סוג מוסד הלימודים של עורכי הדין לפי התקופה שבה קיבלו את רישיון עריכת דין. לוח ה להלן מציג השוואה בין עורכי דין שקיבלו את רישיונם בשנים 2004-2000 לבין אלו שקיבלו את רישיונם בשנים 2019-2015, לפי אשכול חברתי-כלכלי וסוג מוסד לימודים.

ניתן לראות שבקרב עורכי דין שלמדו באוניברסיטאות, אחוז אלו שגרו במהלך לימודי התיכון ביישובים מאשכולות 1-4 עלה מ-13.7% ממקבלי הרישיון בשנים 2004-2000 ל-20.7% ממקבלי הרישיון בשנים 2019-2015. לעומת זאת, אחוז עורכי הדין שגרו ביישובים מאשכולות 7-10 בתיכון ירד מ-60.5% ל-55.3%, בהתאמה.

בקרב עורכי הדין שלמדו במכללות האקדמיות חל גידול בולט באחוז עורכי הדין שגרו במהלך לימודי התיכון ביישובים מאשכולות 5-6 - מכ-23% ממקבלי הרישיון בשנים 2004-2000 לכ-33% ממקבלי הרישיון בשנים 2019-2015.

מספר עורכי הדין שלמדו בחו"ל הצטמצם מ-563 בקרב עורכי דין שקיבלו את רישיונם בשנים 2004-2000 ל-100 עורכי דין בלבד בקרב אלו שקיבלו את רישיונם בשנים 2019-2015. מבדיקה מעמיקה עולה כי מדובר בעורכי דין ערבים, שלמדו בעיקר בירדן וברשות הפלסטינית.

לוח ה - עורכי דין לפי אשכול חברתי-כלכלי של יישוב מגוריהם בתיכון, שנת קבלת הרישיון וסוג המוסד שבו למדו לתואר ראשון במשפטים, 2019

אשכול חברתי-כלכלי	סך הכל	אוניברסיטה	מכללה אקדמית	מוסד בחו"ל
2004-2000				
סך הכל - מספרים מוחלטים (1)	6,584	2,783	3,238	563
סך הכל - אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0
1-2	3.3	2.0	1.6	19.4
3-4	15.3	11.7	15.2	34.1
5-6	23.7	25.9	23.4	14.9
7-8	38.5	42.1	38.2	22.6
9-10	19.1	18.4	21.6	9.1
2019-2015				
סך הכל - מספרים מוחלטים (1)	112,100	3,251	8,750	99
סך הכל - אחוזים	100.0	100.0	100.0	100.0
1-2	3.9	3.7	3.8	22.2
3-4	17.4	17.0	17.0	65.7
5-6	30.2	24.1	32.7	..
7-8	43.5	49.6	41.7	..
9-10	5.0	5.7	4.8	..

(1) לא כולל עולים אחרי לימודי תיכון וילידי 1972 ומטה שאין עבורם מידע במאגרי המידע של הלמ"ס.
.. = מספרים קטנים שאינם ניתנים לפרסום

מקום ההתמחות

על בוגרי משפטים המעוניינים לקבל רישיון עריכת דין, לעבור תקופת התמחות במשרד עורכי דין. נתונים על מקום ההתמחות נאספו על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה רק עבור מתמחים שקיבלו את רישיונם בשנים 1999-2013.

רוב עורכי הדין עוברים התמחות במשרדים פרטיים (כ-69%). שאר עורכי דין התפלגו כדלקמן: 20% התמחו במערכות החוק והמשפט, 7% במשרדי ממשלה וממשל מקומי, 1% במגזרים העסקיים ובמלכ"רים ו-3% ללא התמחות/מידע.

כמו כן, כמחצית מה-20% שהתמחו במערכות החוק והמשפט, התמחו בבתי משפט, וכמחצית - בפרקליטות והסנגוריה הציבורית.

תרשים 10 - מקום התמחות של עורכי דין שקיבלו את רישיונם בשנים 1999-2013

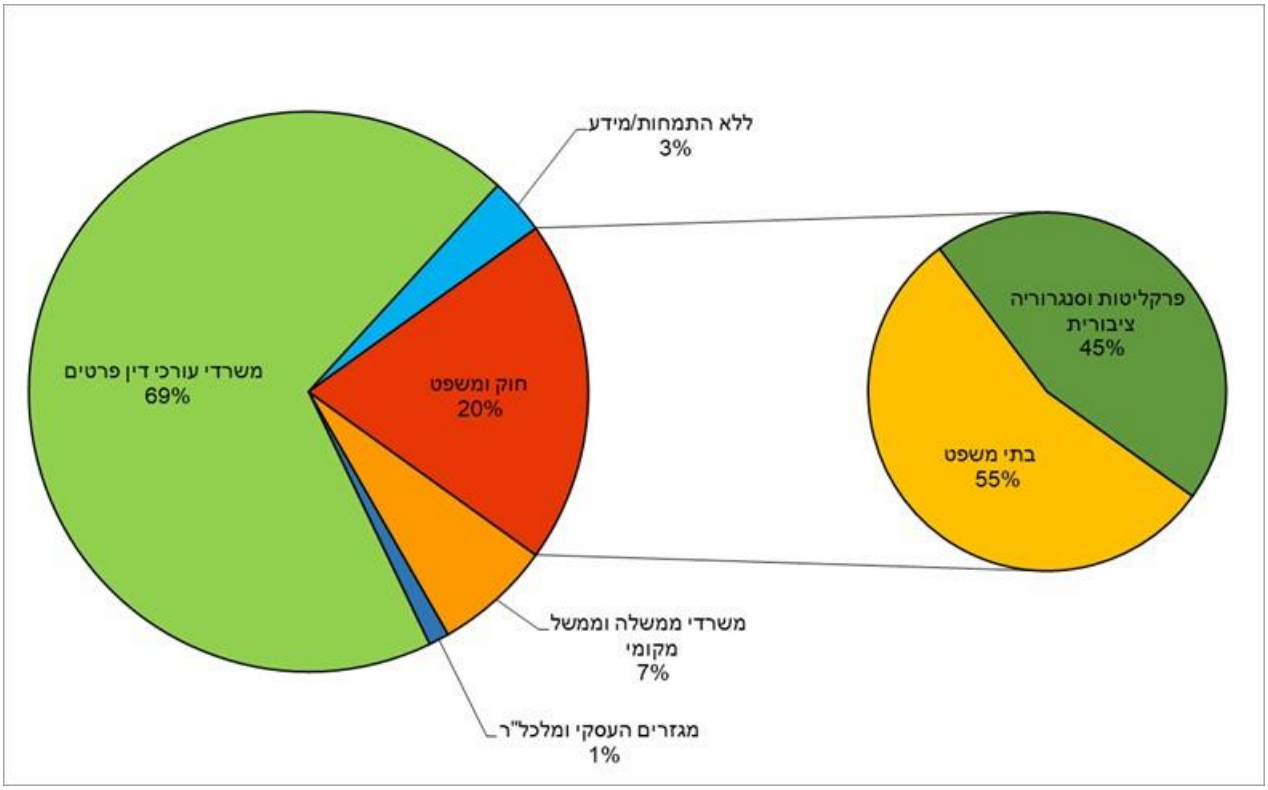

אחוז בוגרי המכללות האקדמיות שהתמחו במשרדי עורכי דין פרטיים היה גבוה מהאחוז בקרב בוגרי האוניברסיטאות, במיוחד בקרב עורכי דין שקיבלו רישיון בשנים 2009-2013 (76% לעומת 66%, בהתאמה). כמו כן, אחוז בוגרי האוניברסיטאות שהתמחו בבתי המשפט גבוה מהאחוז בקרב בוגרי המכללות האקדמיות (כ-17% לעומת כ-5%, בהתאמה). לעומת זאת, אחוז בוגרי המכללות האקדמיות שהתמחו במשרדי הממשלה ובממשל המקומי היה גבוה מהאחוז בקרב בוגרי אוניברסיטאות (כ-9% לעומת כ-4%, בהתאמה).

תרשים 11 – מקום ההתמחות של בעלי רישיון עריכת דין לפי סוג המוסד שבו למדו לתואר ראשון במשפטים ותקופת קבלת הרישיון

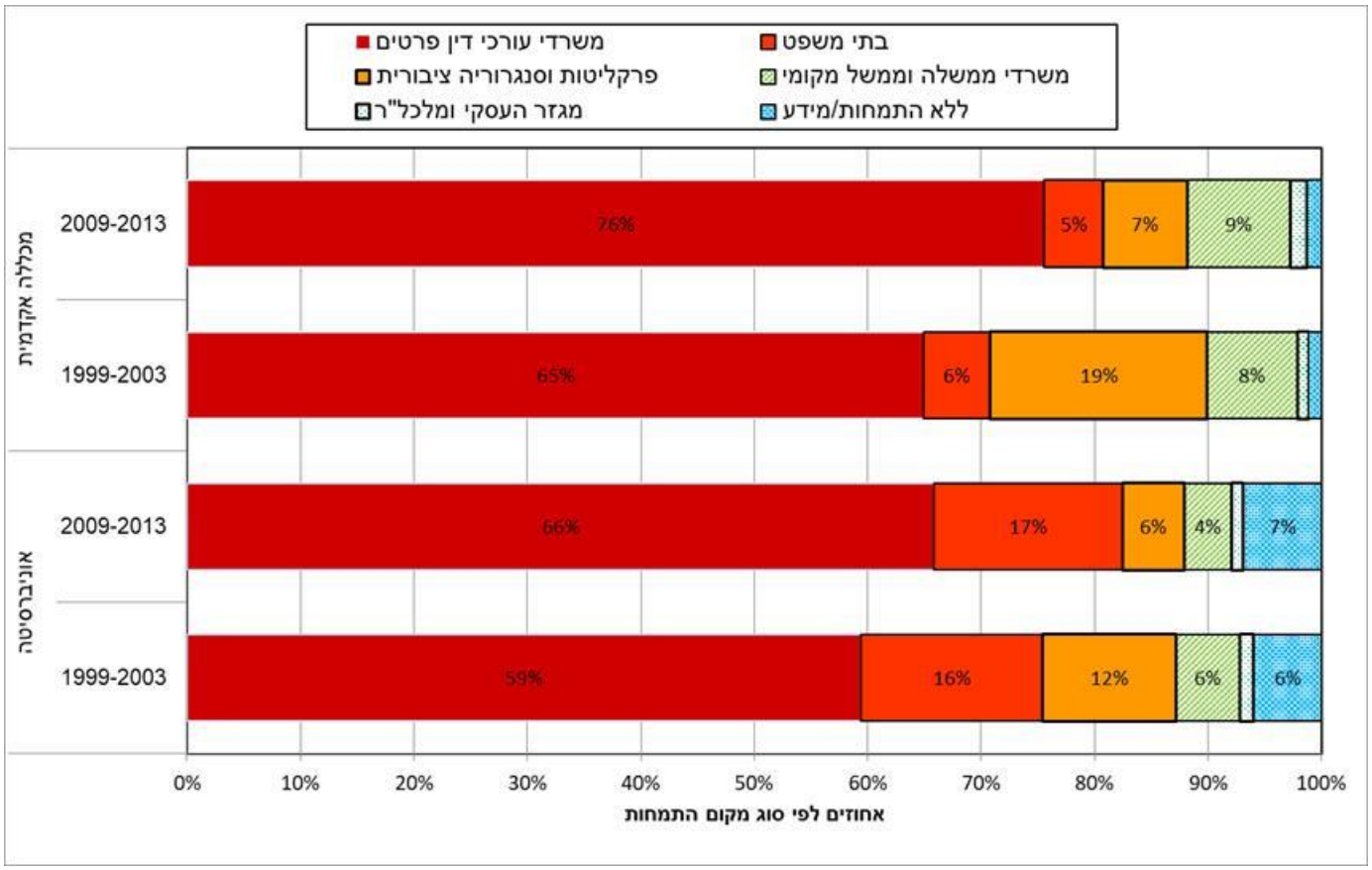

הגדרות והסברים

הנתונים מתבססים על קובץ שהתקבל מלשכת עורכי דין בישראל על רישיונות עורכי דין, ששילמו דמי חבר נכון לדצמבר 2019. הקובץ הוקבל למרשם התושבים (הקבועים) של משרד הפנים ועבר טיוב.

עורך דין פעיל: בעל רישיון עיסוק בעריכת דין על פי לשכת עורכי דין בישראל, שהוא אינו שופט ושילם דמי חבר שנתיים, נכון לסוף דצמבר 2019. רק תושבים קבועים (עם מספר זהות תקין) נמנו על אוכלוסייה זו. חשוב להגדיש, כי הנתונים מצביעים על בעלי רישיון עריכת דין (בשל תשלום שנתי של דמי חבר בלשכת עורכי הדין), אך לא ניתן להסיק מכך שכולם עוסקים במקצוע עריכת דין בפועל.

ותק במקצוע: מספר שנים משנת קבלת רישיון עד שנת 2019.

קבוצת אוכלוסייה: אוכלוסיית היהודים והאחרים כוללת: יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואנשים ללא סיווג דת; אוכלוסיית הערבים כוללת: מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים.

סוג מוסד ללימודי תואר ראשון במשפטים: מוסד לימודים שקיבל הכרה מהמועצה להשכלה גבוהה או הסמכה מוכרת ורשמית במדינה מחוץ לישראל והוסמך להעניק תארים אקדמיים במשפטים. נכללות אוניברסיטאות, מכללות אקדמיות בישראל ומוסדות אקדמיים בחו"ל. במקרים שבהם התואר נלמד במדינה שבה רמת התואר במשפטים אקוויוולנטית לזו שבישראל (לדוגמה בארה"ב), ניתן לקבל הכרה בתואר .

אוניברסיטה: מוסד להשכלה גבוהה שקיבל הכרה מהמועצה להשכלה גבוהה, הוסמך להעניק תארים אקדמיים במשפטים. בהודעה זו נכללו רק האוניברסיטאות האלה: האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת תל אביב, אוניברסיטת בר-אילן ואוניברסיטת חיפה.

מכללה אקדמית: מוסד להשכלה גבוהה שאינו אוניברסיטה או מוסד שהוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה והוסמך להעניק תואר אקדמי במשפטים. בהודעה זו נכללו המכללות האלה: המסלול האקדמי המכללה למינהל, המרכז הבין תחומי הרצליה, המרכז האקדמי שערי מדע ומשפט, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, הקריה האקדמית אונו, המרכז האקדמי כרמל, המרכז האקדמי פרס, המכללה האקדמית צפת, המכללה האקדמית ספיר.

מוסד אקדמי בחו"ל: מוסד להשכלה גבוהה שמעניק תואר ראשון במשפטים מחוץ לישראל שמוכר על ידי לשכת עורכי דין לצורך מועמדות במבחן ההסמכה של הלשכה. במהלך שנות ה-90 עד שנת 2000, רישום המוסד כלל לפעמים מוסדות אשר פעלו בארץ כשלוחות של אוניברסיטאות שנמצאות בחו"ל (לדוגמה, שלוחה של אוניברסיטה מנצ'סטר ואיסט לונדון באנגליה).

מדד חברתי-כלכלי של יישוב המגורים בתיכון: הרשויות המקומיות סווגו ל-10 אשכולות הומוגניים שאינם שווי גודל לפי ערך המדד החברתי-כלכלי שלהן. אשכול 1 מציין את הרמה הנמוכה ביותר, ואשכול 10 - את הרמה הגבוהה ביותר. אשכול חברתי-כלכלי של יישוב מגורים מתבסס על פרסום המדד החברתי-כלכלי לשנים 1995, 1999, 2001, 2003, 2008, 2013, ו-2015. לפרטים נוספים ראו פרסומי למ"ס בנושא. עבור כל פרט הוצמד הנתון לפי השנה הקדומה והקרובה ביותר לשנת הקלנדרית האחרונה שבה למד בתיכון (לרוב בכיתה

יב). אי לכך, הניתוח בחלק זה של ההודעה מוגבל לעורכי הדין שקיבלו את רישיונם משנת 2000 ומעלה ושיש עבורם מידע על לימודי תיכון בארץ (כלומר ללא עולים אחרי לימודי תיכון וללא ילידי 1972 ומטה שאין עבורם מידע במאגרי המידע של הלמ"ס).

מקום המתמחות: המקום שבו מועמדים לרישיון עריכת דין שסיימו את התואר הראשון במשפטים עוברים התמחות תחת פיקוחו של עורך דין מוסמך. מקומות אלו כוללים: משרדי עורכי דין פרטיים, עסקים בשוק הפרטי הכוללים מדור משפטי (לדוגמה, בזק, חברת חשמל), מלכ"רים, וגורמים ציבוריים (לדוגמה, בתי משפט, פרקליטות/סנגוריה, משרדי ממשלה, עיריות, צה"ל ועוד).

שנת סיום לימודי משפטים: שנת הטקס שבה פרטים קיבלו תואר ראשון במשפטים. הטקס מתקיים כשנה אחת אחרי סיום לימודים בפועל, ובתקופה זאת, הבוגרים עוברים התמחות אצל גופים בעלי ניסיון משפטי.